

beginnen te worden van alles wat uit de „Bacteriënkrans” in den laatsten tijd te voorschijn is gekomen.

Deze weinige algemeene opmerkingen mogen voor deze aankondiging volstaan; bijzondere op- en aanmerkingen acht ik hier misplaatst. De lezers van het eerste deel zullen ook het tweede met genoegen ontvangen, want het is — al mag men hier en daar bezwaren hebben — een goed leerboek.

Groningen, 31 Januari 1901.

G. C. NIJHOFF.

Onvereenigbaarheid van geneesmiddelen door C. SLEESWIJK, apotheker te Utrecht, te Amsterdam bij J. A. SLEESWIJK, 1901. Prijs f 0.60.

De Heer SLEESWIJK heeft het boekje van WALTHER SMITH, in den vorigen jaargang (Dl. II, blz. 86) door Ref. aangekondigd, in het Nederlandsch bewerkt, doch daaruit eenige voor het doel overbodige beschouwingen weggelaten, en daarvoor in de plaats gegeven, wat door een aantal schrijvers op dit gebied is geleverd en wat zijn eigen ervaring hem geleerd heeft. Hierom alsook om het handige formaat en den duidelijken druk verdient dit boekje nog meer aanbeveling dan het Engelsche en is het waardeerende voorwoord van Prof. WEFERS BETTINK welverdiend. De waarde wordt verhoogd door een practisch ingericht register, dat den geneesheer of apotheker in een oogwenk naar de voor hem noodige inlichting verwijst. Doch Ref. gelooft, den schrijver zoowel als den lezer geen ondiens te bewijzen met de opmerking, dat het register *miswijzend* is. Door een zeker aantal proefnemingen heeft Ref. echter een „constante” gevonden, waardoor de fout gecorrigeerd wordt. Deze bedraagt + 2 blz., zoodat men de juiste plaats der gezochte mededeeling gemakkelijk kan vinden. Slechts enkele uitzonderingen vindt men voor de laatste bladzijden van het boekje.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

De korte mededeeling (blz. 311) van het Bestuur van den Geneeskundigen Kring te Amsterdam, waarin een circulaire, door het Hoofdbestuur van den Nieuw-Malthusiaanschen Bond aan alle geneeskundigen in Nederland en Ned.-Indië gericht, wordt afgekeurd, omdat deze allicht zou kunnen aanmoedigen tot aanlokken van patiënten der collega's, zal, meen ik, bij vele lezers een onjuisten indruk betreffende bedoelde circulaire hebben gesuggereerd.

Ik verzoek daarom alle collega's bedoelde circulaire nog eens over te lezen en wie zijn exemplaar mocht vernietigd hebben, kan bij het Hoofdbestuur

van onzen Bond nog wel een nieuw exemplaar krijgen. Zij zullen zien, dat het streven daarin uitgedrukt, om ook voor onvermogenen de Nieuw-Malthus. hulp verkrijgbaar te stellen, niet bepaald ignobel bedoeld is. Maar het zou kunnen zijn, dat men om best wil gefaald had.

Laten wij, om dit te onderzoeken, ons eens indenken in de speciale gevallen, die zich *kunnen* voordoen, en die aanleiding tot bedenking *kunnen* geven.

1°. Stel, een vrouw begeeft zich naar haar huisdokter, collega A, en vraagt Nieuw-Malthus. hulp. Hij weigert dit in casu op medische (pathologische) indicatie en zal door medische behandeling trachten die reden op te heffen, wanneer dit mogelijk is. Natuurlijk zal patiënt hem dankbaar zijn, ten minste als er nog een greintje van waardeering voor den huisarts bij de vrouw schuilt. Bestaat zelfs dit laatste spoor van de vroegere vereering niet meer, en loopt zij dan van Pontius naar Pilatus, dan zou zij dit toch bij andere adviezen ook gedaan hebben. Dergelijke lui zijn toch niet voor den huisdokter te bewaren en wat meer zegt, de vrouw zal, wanneer collega Z haar de gevraagde hulp lichtvaardig verleent, de gevolgen daarvan zelf ondervinden, als tenminste collega A zich niet vergist heeft.

2°. Een andere vrouw begeeft zich naar haar huisdokter, collega B, met een dergelijk verzoek. Deze weigert die hulp, omdat hij in gemoede een principieel tegenstander van die heele zonde is. Hij schrijft haar (en haar man!) onthouding voor. Welke macht ter wereld nu kan die vrouw beletten, de hulp van collega X of Y in te roepen? Hierop heeft zij recht, en deze collega die haar helpt, omdat hij geen principieel tegenstander is, is ook in zijn recht. Zoo heel vaak zal dit geval zich echter niet voordoen; collega B zal zijn meeste patiënten recruteeren uit de tegenstanders van den Nieuw-Malthus. Bond; en dit zijn velen.

3°. Tertium non datur? Ja, toch wel. Er kan ook moeielijkheid ontstaan bij collega C, die voorstander van den Nieuw-Malthus. Bond is. Hij heeft een patiënt, een jong, zeer vruchtbaar vrouwtje, maar zij weet niet dat haar huisdokter voorstander is. Zij durft het hem niet recht vragen en vreest zich aan een onaangename weigering bloot te stellen. Maar nu hoort zij van burens en kennissen, dat collega W er wel vóór is. Stilletjes gaat zij daar heen en verkrijgt van hem de gewenschte hulp en inlichting.

Het leed van collega A en B kan door geen macht ter wereld voorkomen worden. Alleen het leed van collega C had kunnen worden voorkomen, als de naam van collega C maar op de lijst der medewerkers had gestaan.

De gewraakte circulaire bedoelt juist het tegendeel van wat de Amsterdamsche kring er uit gelezen heeft. En hoe meer collega's hun naam willen geven aan bedoelde lijst, die slechts met discretie wordt gebruikt en nimmer in dagbladen of dergelijke wordt gepubliceerd, des te meer zal het leed van collega C hun gespaard blijven.

Maar nog éénmaal: het is vooral in het belang van de arme vrouwen, dat uw naam gevraagd wordt, want de rijke dames kunnen altijd wel een voorstander vinden.

Is het niet onmenschelijk, dat een arme vrouw jaar op jaar aan een niet zelden zware verlossing wordt blootgesteld, alleen omdat in haar omgeving

geen gelegenheid geboden wordt, zich voor geringen prijs het middel te verschaffen, dat haar in staat zou stellen, haar levenslot te beheerschen.

En is het niet de roeping van den medicus, dit leed te voorkomen?

Wie dan nog bezwaar maakt, zijn gewoon spreekuur op de bedoelde lijst te publiceeren, laat die dan ten minste zijn spreekuur voor armen daarop bekend maken.

Maar de principieele tegenstanders — tot hen was de vraag in onze circulaire niet bedoeld. Dat mag U niet van ons denken. Die gedachte is bij ons niet opgekomen.

Rotterdam.

Dr. J. RUTGERS,
Secr. v. h. Hoofdbestuur v. d. Nieuw-Malthus. Bond.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

PARIJS. — Kindersterfte in de steden. In de zitting der Académie de médecine van 8 Januari is door BALESTRE EN GILETTE een verslag uitgebracht over de kindersterfte in de steden. Deze is het hoogst in fabrieks- en havensteden en in de mijndistricten; ook in de departementen waar de meeste alcohol gebruikt wordt. Meer dan drie vierde der sterfgevallen was te wijten aan te vermijden oorzaken: onwetendheid, slechte verzorging, alcohol, en dit te vernijden verlies bedroeg in zes jaren 220.000 kinderen, een belangrijk getal met het oog op 'slands weerbaarheid, de eerste en laatste gedachte van den Franschman. De rapporteurs achten tusschenkomst van den Staat noodzakelijk en deden een beroep op de liefdadigheid, opdat men overal de te Parijs, Fécamp en andere plaatsen zoo voortreffelijk werkende cliniques de nourrissons zou kunnen oprichten.

GLASGOW — Pokken. Een ernstige pokkenepidemie doet zich te Glasgow voor. Op 2 Februari bedroeg het aantal lijdens in het Ziekenhuis 407, op 4 Februari 428. Het schijnt, dat ongeveer met Nieuwjaar, door het drukke onderlinge verkeer der gezinnen, een ruime gelegenheid bestaan heeft om door lichte gevallen te worden besmet; althans na verloop van den vermoedelijke incubatietijd, van 13 tot 21 Januari, werden niet minder dan 256 personen door de pokken aangetast; de bevolking is zeer onvoldoende ingeënt. Onder de postboden, die ongetwijfeld met de besmette gedeelten der stad in aanraking zijn gekomen, doch verplicht zijn tot her-inenting, heeft zich niet één geval van pokken voorgedaan (*Lancet*).

CARDIFF. — De pest. In October was te Cardiff het laatste geval van pest voorgekomen, afkomstig van overzeesche gevallen. In de buurt der dokken waren in den laatsten tijd veel doode ratten gevonden, en een man van 38 jaren, wiens werk het was, de lijken op te ruimen, is den 29sten Januari in zijn woning aan pest gestorven. Behalve het reeds uit de dagbladen bekende sporadisch optreden der pest te Hull, Constantinopel en